

Основні етапи унормування діяльності музеїв закладів освіти України

Лариса Гайда

Педагогічний музей України

Динаміка

кількості зареєстрованих музеїв закладів освіти України

- 2004 рік 3489
- 2007 рік: 3887
- 2010 рік 4432
- 2015 рік 4200 + 453 музеї =4653
- **Не включені до статистичних даних 453 музеї: 182 музеї АРК, 26 музеїв Севастополя, 245 музеїв на окупованих територіях Донецької і Луганської областей.**
- **2019 4130**

1948 рік

1948 року розширена сесія вченої ради НДІ краєзнавчої і музейної роботи розглянула питання про стан та заходи щодо реформування діяльності краєзнавчих музеїв.

Конкретні методичні рекомендації, опрацьовані учасниками сесії, були покладені в основу документа під назвою

«Основні положення про побудову експозиції обласних, крайових, республіканських і великих районних краєзнавчих музеїв».

Закладені у ньому принципи і засади музейної роботи у значній мірі визначили статус державних та громадських музеїв України.

1962 рік

У 1962 році Міністерство освіти УРСР разом із ЦК ВЛКСМ затвердили Положення про обласну дитячу екскурсійно-туристську станцію, відповідно до якого вона проголошувалась організатором та методичним центром екскурсійно-туристської і краєзнавчої роботи піонерів та школярів у своїх областях.

На них покладалась організація інструктивно-методичної роботи, узагальнення досвіду, в тому числі у шкільних музеях закладів освіти.

1964 рік

Знаковим для шкільних музеїв став 1964 рік, коли була прийнята постанова ЦК КПРС «Про підвищення ролі музеїв у комуністичному вихованні трудящих», яка визначила дальший розвиток музейної справи у нашій країні.

Вона вимагала від партійних, радянських, профспілкових і громадських організацій приділяти особливу увагу музейному будівництву як важливій ділянці ідеологічної роботи.

Державні установи зобов'язувались посилити керівництво роботою музеїв на громадських засадах.

20 вересня 1967 року

Підсумки розвитку шкільних музеїв після постанови ЦК КПРС «Про підвищення ролі музеїв у комуністичному вихованні трудящих» були проаналізовані у наказі Міністра освіти РРФСР і Міністра культури РРФСР від 20 вересня 1967 року «Про заходи щодо покращення діяльності шкільних музеїв» (хоча він був виданий у РРФСР, але поширював свої положення і на інші республіки).

1968 рік

Наступний організаційний етап пов'язаний з постановою колегії Міністерства освіти УРСР, бюро ЦК ЛКСМУ, Президії правління Українського Товариства охорони пам'яток історії та культури «Про участь шкіл, позашкільних установ, педагогічних інститутів та педучилищ у справі охорони і збереження пам'ятників історії та культури» (1968 рік), у якій було рекомендовано створювати у школах первинні організації, у шкільних музеях ширше використовувати історичні пам'ятки, організувати шефство школярів над пам'ятниками мікрорайонів, роботу з упорядкування могил, масові заходи та походи по місцях бойової і трудової слави, зустрічі з учасниками подій, почесні варти тощо.

1974 - Положення про шкільний музей

Перша спроба юридичного закріплення правового статусу громадських музеїв у навчальних закладах була здійснена у 1974 році Положенням про шкільний музей (затверджено постановою Секретаріату ЦК ВЛКСМ, колегії Міністерства освіти СРСР і колегії Міністерства культури СРСР від 19 серпня 1974 року). У документі вперше було сформульовано, що шкільний музей є однією з форм роботи щодо розвитку творчої самодіяльності і громадської активності учнів у процесі збору, дослідження, обробки, оформлення і пропаганди матеріалів – джерел з історії природи та суспільства, які мають виховну та науково-пізнавальну цінність.

15 жовтня 1985 року

Наступним нормативним актом, що стосувався діяльності музеїв у школах, стало Положення про шкільний музей, затверджене Міністерством освіти СРСР 15 жовтня 1985 року, узгоджене з ЦК ВЛКСМ і Міністерством культури СРСР. У ньому, зокрема, зазначалось, що «Шкільний музей є тематичним і систематизованим зібранням оригінальних пам'яток історії, культури і природи, яке комплектується, зберігається та експонується відповідно до діючих правил. Робота музею тісно пов'язана з уроком та іншими формами навчально-виховного процесу школи».

16 листопада 1990 року

У Типовому положенні про музей,
який працює на громадських засадах,
в Українській РСР від 16 листопада 1990 року було окреслено
вимоги (критерії) громадських музеїв та присвоєння їм звання
«Народний».

Накази №151, 152, 153 від 20.05.1997 р

- У 1995 році прийнято Закон України «Про музеї та музейну справу».
- У результаті широкого обговорення проектів нормативних документів щодо діяльності музеїв при навчальних закладах було видано такі накази Міністерства освіти:
 - №151 «Про затвердження Положення про музей при закладі освіти системи Міністерства освіти України»;
 - №152 «Про затвердження Положення про відомчу реєстрацію та перереєстрацію музеїв при закладах освіти системи Міністерства освіти України та зразка Свідоцтва про відомчу реєстрацію музею при закладі освіти системи Міністерства освіти України»;
 - №153 «Про затвердження Положення про звання «Зразковий музей» при закладі освіти системи Міністерства освіти України та зразка відповідного диплому».

Наказ №640 від 04.09.2006 р.

- «Про внесення змін до положень щодо музеїв при навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України». Цим нормативним актом конкретизовано унормування діяльності музеїв при навчальних закладах, що відображено у додатках:
- Положення про музей при навчальних закладах, який перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки України.
- Порядок обліку музеїв при навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України.
- Положення про звання «Зразковий музей».

Наказ № 1195 від 22.10.2014

Про затвердження Положень про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України.